

tak ki. A kastély nyugati falánál új tornyot emeltek, kapuját farkasveremmel erősítették meg. A 16. század elején Szatmári György püspök fallal vette körül az épületet, a délkeleti sarkon egy erős kaputornyot emeltek, a falakon kívüli árkokba pedig belevezették a patak vizét. Reneszánsz átalakítások is történtek, a gótikus ablakokat az új stílus jegyében cserélték le. Ekkor épült az udvar északi oldalán az új emeletes szárny a szolgálónépek számára, amely miatt a vár szinte teljesen megegyezett az ugyanakkor emelt Gyula és Nagyvázsony várépületeivel.

Arról nincsen tudomásunk, hogy Szászvár komoly harcok színtere lett volna. 1543-ban az oszmánok elfoglalták, és a következő években Szekszárdal együtt innen biztosították a kialakuló délkelet-dunántúli hódoltságot. Ennek köszönhetően Kászim bég jelentősen megerősítette az itteni helyőrséget. Általában 150, ám 1545 őszén 250 katona állomásozott itt, akik kivették a részüket a végvári harcokból. Szigetvár eleste után a szászvári erősség stratégiai jelentősége megszűnt, és nem tudjuk, hogy vajon továbbra is állomásoztak-e itt megszálló csapatok. A 17. század hadjárásai sokat rontottak a pusztulásnak indult épületeken, amelyek falait a helyi lakosok elhordták. A közel háromszáz évi hanyattatás azonban úgy tűnik, hogy véget ér, és az épület az állam hathatós

A pécsi püspök tolnai székhelye:

a szászvári vár és templom

*M*íg sok titok lengi körül a Szászvár központjában álló, ma méltatlan körülmények között lévő várat. A pécsi püspökök tolnai rezidenciája a 13. században még gazdasági jellegű udvarház volt, az Anjouk alatt jelentősen kibővítették, a legújabb kutatások szerint azonban a Zsigmond-korban épült fel az épület-együttes jelentős része, amelyet először 1439-ben említettek várként a források.

A valószínűleg Albeni János által emelt épület a késő középkori kastélyok tipikus példája. A főépület a későbbi katolikus parókia volt, egy háromszatú, egyemeletes kőház, amelynek nyugati homlokzatához középen egy négyzetes torony csatlakozott. A kastélyt gondos kőfaragó munkával emelték, nemcsak az ajtó- és az ablakkeretek, hanem a nyílások belső fölkéi is keretezést kaptak, ami a korban szokatlan megoldásnak számított. Az elmúlt évek ásatásai során előkerült kályhacsempék közül többet az Albeniek és Zsigmond király címere díszít, ezek segítettek meghatározni az építés idejét.

A kastély megerősítésére a Zsigmond király halála utáni polgárháború miatt került sor. Ekkor a nyugatról nyíló bejáratozatot megszüntették, a toronyban kápolnát hoztak létre, a magasföldszinten pedig gótikus erkélyszentélyt alakítottak

támogatásával néhány év múlva újra régi fényében pompázhat.

Püspöki rezidenciához illően Szászvár mindig bővelkedett templomokban és kápolnáknak. A 15. századból ismerjük a búcsújáró helynek számító Keresztelő Szent János kápolnát, a várban található kápolnatornyot és a falu plébániatemplomának számító Kü Szentegyházat, amely részben a mai sportpálya területén állt. Ez utóbbi, bár a környék legnagyobb templomának számított, az oszmán időkben erősen

romlásnak indult, és 1721-ben már használhatatlan volt. Helyette a szászvári plébánia megalapításával egy időben a hívek áldozatos munkájával új templomot emeltek vályogból Szűz Mária tiszteletére. A század folyamán ezt az épületet is kinőtte a közösség, ezért Klimó György püspök 1772 és 1779 között egy nagyobb méretű kőtemplomot építtetett késő barokk stílusban. Az Égbeszálló Boldogasszony tiszteletére emelt templom tornyát 1822-ben fejezték be, majd hetven évvel később, statikai hibák miatt át kellett építeni. A freskók és festmények zömét Boros Ferenc szekszárdi származású festőművész készítette 1846-ban, de a képek részben Ébert Sándor alkotásai. Berendezése, az oltár, a szószék, az orgona a 19. század első felében készültek klasszicista stílusban. A falu magas tornya már messziről iránytű az utazóknak, amely jelzi Szászvár megújuló központját.

LEJEGYZETTE: DR. VARGA SZABOLCS

FOTÓ: MÜLLER NÁNDOR

